

Vergaderjaar 2008–2009

25 883

Arbeidsomstandigheden

Nr. 153

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 juni 2009

In verband met enige toezeggingen en moties in het Algemeen Overleg over arbeidsomstandigheden met de vaste Kamercommissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 15 januari (Kamerstuk 25 883, nr. 141) en het VAO van 29 januari jongstleden (Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2008–2009, nr. 47, blz. 4051–4054), wil ik u informeren over de stand van zaken.

1. Stand van zaken arbocatalogi

Voortgang arbocatalogi

Tijdens de behandeling van het voorstel tot wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet in de Tweede Kamer is toegezegd de totstandkoming van arbocatalogi te monitoren.

Mede naar aanleiding van deze toezegging zijn in de SZW-begroting 2009 streefcijfers voor de zogenaamde «dekkingsgraad» aangegeven. De dekkingsgraad geeft aan hoeveel werknemers onder de werking van een marginaal goed getoetste arbocatalogus vallen. Voor 2009 wordt gestreefd naar 50%, voor 2012 naar 80%. Op dit moment zijn 42 arbocatalogi met positief resultaat marginaal getoetst. Daarmee valt circa 30% van de werknemers onder de werking van een arbocatalogus.

De Commissie Begeleiding Arbocatalogi (CBA) van de Stichting van de Arbeid die gedurende de periode 2007 tot en met 2009 het proces van totstandkoming van arbocatalogi begeleidt, heeft aangegeven dat circa 110 sectoren bezig zijn met het opstellen van arbocatalogi, waarvan er ongeveer 56 nog dit jaar een catalogus voor marginale toetsing zullen indienen. Met deze 56 catalogi zal de dekkingsgraad in 2009 op 57% uitkomen. Daarmee zou het streefcijfer zoals opgenomen in de SZW-begroting 2009, worden overschreden. De meeste sectoren hebben ongeveer een jaar nodig voor het opstellen van een arbocatalogus. Dit betekent dat als de overige 54 catalogi ook met goed resultaat zijn getoetst, de

dekkingsgraad in 2010 ca. 70% zal zijn. Werkgevers en werknemersorganisaties zijn derhalve goed en enthousiast bezig met het opstellen van arbocatalogi.

Om het proces van totstandkoming van arbocatalogi ook in 2010 te begeleiden, zal ik de Commissie Begeleiding Arbocatalogi van de Stichting van de Arbeid verzoeken een voorstel in te dienen ten aanzien van de verlenging met één jaar van het project «Tijdelijke Ondersteuning van de Totstandkoming van Arbocatalogi». Dit voorstel zal gericht moeten zijn op zowel het stimuleren van partijen met betrekking tot het opstellen van arbocatalogi als op de implementatie van de in de catalogi vastgelegde afspraken op de werkvloer. Op deze wijze heeft de projectverlenging ook een toegevoegde waarde voor branches en sectoren die inmiddels een arbocatalogus hebben opgesteld.

Om werkgevers en werknemers dit jaar zo lang mogelijk in de gelegenheid te stellen subsidie in het kader van de subsidieregeling Stimulering Totstandkoming Arbocatalogi (STA) aan te vragen, kunnen aanvragen op grond van deze regeling tot 1 januari 2010 worden ingediend. De indieningstermijn voor subsidieaanvragen wordt dus met drie maanden verlengd.

Handhaven zonder beleidsregels

Zodra een arbocatalogus is opgenomen in de Beleidsregel arbocatalogi treedt de Arbeidsinspectie handhavend op, op basis van Arbeidsomstandighedenregelgeving, met de opgenomen arbocatalogus als referentiekader, om aan de hand daarvan een oordeel te vellen over de arbeidsituatie. De arbocatalogus geeft dan dezelfde zekerheid die thans een beleidsregel geeft: als de werkgever de voorschriften van de catalogus naleeft, mag hij er in principe van uitgaan dat hij voldoet aan de doelvoorschriften van de wet. Het kan in de toekomst voorkomen dat de stand der techniek zich snel heeft ontwikkeld en de catalogus niet meer de stand der techniek beschrijft. In die situatie zal de Arbeidsinspectie handhaven op het niveau van de stand der techniek, maar doet dit pas nadat de Arbeidsinspectie de branche ook heeft aangegeven dat de catalogus verouderd is op dat betreffende punt. Zodra de beleidsregels ingetrokken worden en er nog geen catalogus voor een branche voorhanden is of de catalogus voorziet niet in alle voorkomende risico's, dan zal de Arbeidsinspectie bij een inspectie zelf een interpretatie moeten geven van de stand der techniek met betrekking tot de in die branche voorkomende risico's. De voorafgaande zekerheid die arbocatalogi geven aan de betreffende bedrijven over de interpretatie van de Arbeidsinspectie over de doelvoorschriften ontbreken voor deze bedrijven. Daarmee is het belang aangegeven van het tot stand komen van een groot aantal getoetste arbocatalogi.

2. Motie Timmer/Koppejan

In de motie Timmer en Koppejan (TK, 2008–2009, 25 883, nr. 140) verzoekt de Kamer de regering de klachten van werknemers naar aanleiding van artikel 8 te inventariseren als ook het toezicht van de Arbeidsinspectie op de naleving van artikel 8 Arbowet. In artikel 8 Arbowet is onder meer geregeld dat de werkgever ervoor zorgt dat de werknemers doeltreffend worden ingelicht over de te verrichten werkzaamheden en de daaraan verbonden risico's, alsmede over de maatregelen die erop gericht zijn om deze risico's te voorkomen of te beperken.

In 25 van de 1 000 onderzochte klachten (niet alleen van werknemers, maar ook van anderen), 77 van de 2 200 onderzochte ongevallen en bij

458 van de 20 000 actieve inspecties die door de Arbeidsinspectie in 2008 uitgevoerd zijn, speelde onvoldoende voorlichting, onderricht of informatie geven (mede) een rol in de aangetroffen situatie en is handhavend opgetreden door de Arbeidsinspectie. De Arbeidsinspectie vraagt geregeld extra aandacht van werkgevers voor voorlichting en onderricht aan uitzendkrachten, stagiaires, scholieren met een bijbaan en vakantie-werkers. Zij zijn veelal jong, onervaren en kunnen daardoor de risico's moeilijk inschatten.

3. Motie Ulenbelt

Tijdens het voortgezet algemeen overleg van 29 januari 2008 heeft de Tweede Kamer in een motie de regering verzocht «een onderzoek te doen naar een aanbestedingssystematiek bij projecten waarvoor een Veiligheids- en Gezondheidsplan (V&G plan) verplicht is, zodat de opdrachtgever de veiligheidsinspanningen van de potentiële opdrachtnemer in de offerte-fase beter kan beoordelen».

Als eerste stap in de uitvoering van de motie is door het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid (EIB) een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden bij de aanbesteding. Uit het onderzoek komt naar voren dat een aanbestedingssystematiek, waarin informatie over de veiligheid voor de opdrachtgever beschikbaar komt, mogelijk is maar dat er wel knelpunten zijn. De knelpunten hebben betrekking op de benodigde deskundigheid van opdrachtgevers, de kwaliteit van het V&G-plan in de ontwerp-fase, de onbekendheid in de ontwerp-fase van de uitvoerders en de onzekerheid van vergoeding van gemaakt kosten.

Het onderzoeken van de praktische toepasbaarheid en het feitelijke effect van genoemde mogelijkheden is de tweede stap in de uitvoering van de motie. Met de Rijksgebouwendienst (RGD) en Rijkswaterstaat (RWS) zijn gesprekken gevoerd over de resultaten van het onderzoek. Deze gesprekken hebben geleid tot het voornemen om zo mogelijk twee pilots te starten, waarin enkele mogelijkheden ter verbetering van de veiligheid tijdens de bouw in de ontwerp- en contracteringsfase worden uitgetoet. De voorbereidingen voor deze pilots worden momenteel in samenwerking met de RGD en RWS getroffen. Aanknopingspunten voor de pilots komen voort uit het verkennend onderzoek van het EIB, de bespreking daarvan in de begeleidingscommissie en met opdrachtgevers en aannemers, alsmede de resultaten van evaluaties van projecten, die in opdracht van de RGD en RWS zijn uitgevoerd. Overigens geven de RGD en RWS aan dat de beste mogelijkheden voor afspraken over arbeidsveiligheid tijdens de bouw na de aanbesteding liggen en deze mogelijkheden ook nadrukkelijk mee te nemen in de pilots. Beide pilots worden momenteel uitgewerkt tot concrete plannen. Bij positieve resultaten van de pilots is het de bedoeling de getoetste mogelijkheden voor verbetering in de praktijk te stimuleren. De verwachting is dat beide pilots na de zomer van start kunnen gaan.

4. Motie Koopmans/Stuurman

Naar aanleiding van mijn adviesaanvraag aan de Gezondheidsraad inzake het signaleren of er op dit moment of op termijn nieuwe (internationale) wetenschappelijk inzichten zijn of te verwachten zijn met betrekking tot concrete gezondheidkundige en/of veiligheidskundige grenswaarden, heeft de commissie Signalering Arbeidsomstandigheden (commissie) van de Gezondheidsraad het signalement «Hittestress op de werkplek» uitgebracht. Het eindoordeel van de commissie luidt dat de huidige wetenschappelijke inzichten geen aanleiding geven om de gezondheidkundige referentie- en grenswaarden voor hittestress te herzien voor wat betreft de fysieke kortetermijneffecten. Volgens de commissie verdient het wel

aanbeveling te onderzoeken of er veiligheidkundige grenswaarden geformuleerd kunnen worden ter bescherming tegen effecten op het mentale functioneren. Tot slot concludeert de commissie dat langetermijneffecten van hittestress onvoldoende zijn onderzocht om als basis voor grenswaarden te kunnen dienen. De commissie doet geen voorstel voor de hoogte van veiligheidkundige grenswaarden aangezien dat buiten de adviesaanvraag valt.

Een dezer dagen zal ik de adviesaanvraag over het al dan niet opnemen van een grenswaarde met betrekking tot hittestress in de Arboret- en regelgeving aan de Sociaal Economische Raad voorleggen.

5. Verstrekking Aware-code door verfindustrie

De Aware-code is een getal waarin het gevaar voor de gezondheid van oplosmiddelrijke producten kan worden uitgedrukt. Door de codes van producten te vergelijken kan de werkgever op eenvoudige wijze het minst ongezonde product kiezen. Hierna kan de werkgever met behulp van reguliere informatie over gevaarlijke stoffen de juiste beschermende maatregelen te nemen. Met name de metaalbranche wil graag gebruik kunnen maken van de niet verplichte Aware-code die door verfproducenten kan worden geleverd. De verfproducenten bleken weinig genegen de code standaard bij hun producten te leveren. Op grond van mijn toezegging in het AO van 19 juni afgelopen jaar heb ik contact opgenomen met de bestuursvoorzitter van AkzoNobel, de grootste verfproducent van Nederland. Dit heeft geleid tot overleg met de voorzitter van de VVVF, de branchevereniging van verfproducenten, die heeft toegezegd dat indien bedrijven uit de metaalsector om een Aware-code vragen, zij die ook geleverd krijgen door verfproducenten. Ik beschouw dit als een belangrijke stap in de richting van de behoeften van de metaalsector. In een recente brief van de sociale partners in de metaal, waarvan u een afschrift heeft ontvangen, geven zij aan dat verfproducenten de Aware-codes in een aantal gevallen toch niet leveren. Deze constatering is gebaseerd op de resultaten van een uitvraag door slechts enkele metaalbedrijven. Ik ga er vooralsnog vanuit dat hier sprake is van een misverstand en heb de VVVF gevraagd hun toezegging te bevestigen en daaraan in eigen kring bekendheid te geven. Het is nu aan de bedrijven in de metaalsector om volop gebruik te maken van de opening die met deze toezegging geboden wordt. Een afschrift van mijn antwoord op de brief van de sociale partners in de metaalbewerking en metaalektro ontvangt u separaat

6. Toetsingskader veilig werken aan en op gebouwen

Mevrouw Timmer heeft gevraagd naar de voortgang van het onderzoek naar de haalbaarheid van een toets op de onderhoudbaarheid van een gebouw. Ik kan daarover het volgende melden.

In samenwerking met het Ministerie van VROM, de schoonmaakbranche en gemeenten is een concept voor een toetsingskader «veilig werken aan en op gebouwen» ontwikkeld. Het doel van dit toetsingskader is om bouwplannen te kunnen toetsen op onderhoudbaarheid. Toepassing van dit toetsingskader zorgt ervoor dat al bij het ontwerp van een gebouw rekening wordt gehouden met het veilig kunnen uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden zoals gevelreiniging en glazenwassen. Het concepttoetsingskader wordt thans op praktische bruikbaarheid getoetst en zal naar verwachting dit jaar worden vastgesteld. Partijen als architecten, opdrachtgevers en onderhoudsbedrijven kunnen dan het toetsingskader gebruiken. Het Ministerie van VROM onderzoekt de mogelijkheden voor een wettelijke verankering van het toetsingskader in de Woningwet.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. P. H. Donner